

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

Vastuullisuusraportti 2023

Pääjohtajan tervehdys

Vuoden 2023 merkittävät toimintaympäristön muutostekijät olivat hyvinvointialueiden toiminnan aloittaminen ja turvallisuuspoliittisen ympäristön muutos Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Osin edellisiinkin kytkettyjen ihmisten arjen huolet sosiaali- ja terveyspalvelujen toimivuuteen ja ilmastonmuutokseen liittyen lisääntyivät.

Muuttunut toimintaympäristö edellyttää muutosta myös meiltä. Keskitymme toiminnassamme hyvinvointialueiden tukemiseen ja haluamme vastata yhteiskunnan odotuksiin vastuullisesti niin, että planetaarinen terveys ja hyvinvointi otetaan huomioon kaikessa päätöksenteossa. On tärkeää tunnistaa ja tukea toimia, jotka hyödyttävät yhtä aikaa ihmisen ja muun luonnon hyvinvointia. Käytännön esimerkkejä tästä ovat kestävä ja terveellinen ravitsemus sekä aktiivinen arki liikunta.

Kokonaisturvallisuuden kannalta keskeinen yhteiskunnan ominaisuus on sen sosiaalinen kestävyys. Tämä näkyy muun muassa hyvinvointina ja luottamuksena, osallisuutena sekä yhdenvertaisuutena ja sosiaalisena oikeudenmukaisuutena. Haluamme kasvattaa yhteiskunnan sosiaalista kestävyttä niin, että keskitymme erityisesti päihteistä ja riippuvuuksista aiheutuvien

haittojen ehkäisyyn sekä nuorten mielen hyvinvoinnin kasvattamiseen. Varaudumme tehokkaasti myös kansainvälisiin terveysuhkiin.

Tavoitteemme on myös pitää toiminnastamme aiheutuva hiilijalanjälki mahdollisimman pienenä. Esimerkkinä tästä Tilkanmäen toimipisteemme on saanut Green Office sertifikaatin.

Olemme organisaationa sitoutuneet edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Haluamme, että kädenjälkemme näkyy erityisesti näissä kestävän kehityksen tavoitteissa:

Terveys ja hyvinvointi

Sukupuolten tasa-arvo

Ihmisarvoinen työ ja talouskasvu

Eriarvoisuuden vähentäminen

Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.

Uskomme, että vastuullisuus näkyy teoissa parhaiten silloin, kun

- 1** ratkaisumme perustuvat aina tutkittuun tietoon
- 2** varmistamme työn laadun ja tuloksellisuuden
- 3** toimintamme on läpinäkyvää kaikille
- 4** työyhteisömme on monimuotoinen ja -arvoinen.

*Mika Salminen
Pääjohtaja, THL*

Planetaarinen terveys ja hyvinvointi

Edistämme THL:ssa planetaarisen terveyden ja hyvinvoinnin lähestymistapaa, jossa tunnustetaan ihmisen ja muun luonnon terveyden ja hyvinvoinnin olevan riippuvaisia toisistaan. Sen avulla voidaan tunnistaa ja tukea toimia, jotka hyödyttävät yhtä aikaa ihmisen ja muun luonnon hyvinvointia. Käytännön esimerkkejä tästä ovat kestävä ja terveellinen ravitsemus sekä aktiivinen arkielämä.

Vahvistamme vuorovaikutusta ja yhteistyötä eri sektoreiden kanssa, tutkimme ja viestimme aktiivisesti terveyttä edistävästä ja luontoa säästävästä arjen valinnoista sekä osallistumme aktiivisesti kansallisten ohjelmien, politiikkojen ja lainsäädännön kehittämiseen. Näin tarjoamme kestäviä ratkaisuja terveyttä ja hyvinvointia edistävien päätösten ja valintojen toteuttamiseen kaikilla tasoilla.

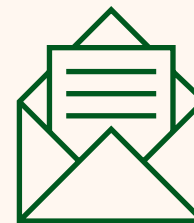
Vuoden 2023 aikana olemme:

- Tuottaneet tietoa ilmastonmuutoksen ja ympäristösaasteiden terveys- ja hyvinvointivaikutuksista. Olemme tuoneet esiin ihmisen ja muun luonnon terveyden ja hyvinvoinnin yhteyksiä esimerkiksi tut-

kimuksissamme, lausunnoissa, viestinnässämme, tapahtumissamme sekä vuoropuhelussa kumppaneidemme kanssa.

- Olleet mukana laatimassa vuonna 2023 uudistuneita pohjoismaisia ravitsemussuosituksia, joissa on huomioitu paitsi terveydelle, myös ympäristölle edullinen ravitsemus. Tuotimme kumppaneidemme kanssa politiikkasuosituksia kestävä ja terveellinen ravitsemuksen edistämiseksi sekä Suomeen että Eurooppaan.
- Edistäneet planetaariselle terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeää monialaista yhteistyötä Suomessa ja kansainvälisesti. Olimme perustamassa vuonna 2023 uutta kansallista Luonto ja Terve -tutkijaverkostoa, ja meillä on asiantuntijaedustus kaudelle 2024–2027 asetetussa Suomen Ilmastopaneelissa. Edistimme kaupunkien ja kuntien kestävä kehitystä osana WHO:n Healthy Cities -verkostoa ja koordinoimme sen kansallista toimintaa.
- Kehittäneet työkaluja hyvinvointitaloudelliseen päätöksentekoon. Hyvinvointitalous on konkreettinen keino edistää kokonaiskestävyyttä. Lisäk-

si tuotimme yhdessä kumppaniemme kanssa EKO-SOTE-hankkeessa ehdotuksen siitä, miten sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ekologista kestävyttä voitaisiin seurata ja ohjata kansallisesti.

1631

tilasi Ympäristöterveyden uutiskirjettämme vuoden 2023 lopussa

Resilienssi

Resilienssin vahvistaminen on yksi toimintamme keskeisistä tavoitteista. Ihmisten jaksaminen ja henkinen kriisinkestävyys on ollut jo pitkään koetuksella. Pandemia, Ukrainan sota, energiakriisi ja heikot talousnäkömät vaikuttavat suomalaisten mielialaan.

Keskitymme erityisesti päihteistä ja riippuvuuksista aiheutuvien haittojen ehkäisyyn sekä nuorten mielen hyvinvoinnin kasvattamiseen.

Pidemmän aikavälin tavoitteemme on ehkäistä päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja ja eri aineiden käytön kasvua, varmistaa riittävän aikainen hoitoon pääsy sekä päihde- ja riippuvuus kuntoutukseen pääsyn yhdenvertaisuus, vähentää mielenterveysongelmista kärsiviin ja päihteitä käyttäviin kohdistuvaa stigmaa sekä lisätä hoidon vaikuttavuutta.

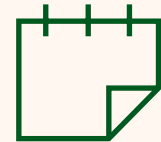
Pyrimme myös vahvistamaan lasten ja nuorten positiivista mielenterveyttä sekä kaventamaan hyvinvointieroja. Haluamme vahvistaa sellaisia arjen rakenteita, joissa mielen hyvinvointi rakentuu sekä lisätä nuorten omia ja soteammattilaisten mielenterveystaitoja ja -osaamista sekä matalan kynnyksen palveluita.

Vuoden 2023 aikana olemme:

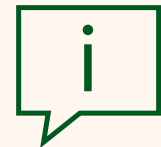
- Edistäneet kumppaniemme kanssa vastuullisempaa alkoholipolitiikkaa Suomessa. Alkoholien kokonaiskulutus on ollut pitkään laskutrendillä ja vuonna 2023 julkaistun THL:n Juomatapatutkimuksen mukaan entistä harvempi suomalainen juo säännöllisesti alkoholia.
- Käynnistäneet valtakunnallisen Pelihaittaverkoston. Verkoston tavoitteena on tukea hyvinvointialueita ja niiden ammattilaisia rahapeliongelmiin tuki- ja hoitopalvelujen kehittämisessä.
- Julkaisseet yhdessä kumppaniemme kanssa mielenterveysvaikutusten ennakoarvioinnin mallin, jonka avulla pyritään lisäämään tehtävien päätösten myönteisiä ja vähentämään kielteisiä mielenterveyteen kohdistuvia vaikutuksia.
- Osana sosiaali- ja terveysministeriön Kansanterveyden neuvottelukunnan alaista Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuusasioiden jaostoa laatineet suositukset minimisisällöistä kohtaavien alojen ammattien peruskoulutukseen mielenterveys-, päihde ja riippuvuusilmiöistä.

- Laatineet uudet suositukset stigman ja syrjinnän vastaisen työn tueksi, sillä vakaviin psyykkisiin sairauksiin, päihdeongelmiin ja riippuvuuksiin liittyy edelleen voimakkaita ennakkoluuloja.

**7 ammattilais
tapahtumaa osana
mielenterveys-
strategiaa**

**12 teemasta ja
menetelmästä
suositukset huume-
kuolemien ehkäisemi-
seksi julkaistu**

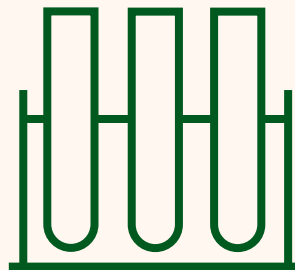

Varautuminen ja kokonaisturvallisuus

THL:n työ vahvistaa yhteiskunnan kykyä ylläpitää arjen turvaa ja kohdata kriisejä.

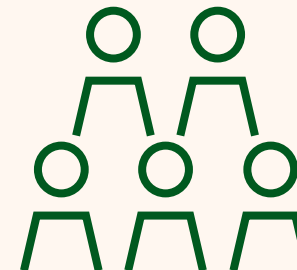
Kokonaisturvallisuuden kannalta keskeinen yhteiskunnan ominaisuus on sen sosiaalinen kestävyys, joka näkyy muun muassa hyvinvointina ja luottamuksena, osallisuutena sekä yhdenvertaisuutena ja sosiaalisena oikeudenmukaisuutena. Tätä kautta lähes kaikki THL:ssa tehtävä työ liittyy turvallisuuteen.

Tehtävämme on myös varautua, tunnistaa ja vastata kansallisiin ja rajat ylittäviin terveysuhkiin ja häiriötilanteisiin. Terveysuhkia ovat esimerkiksi pandemiat ja kemikaaliuhat.

8 500

koronavirusnäytettä tutkittu
sekvensoimalla

2 000

osallistujaa radikalisoitumisen
ehkäisyseminaareissamme

Vastaamme valmiudesta seuraavilla toiminta-alueilla:

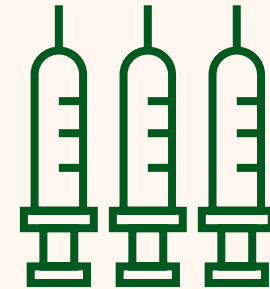
- tartuntataudit, biouhat sekä tuntemattomat uhat
- ympäristöterveyden uhat ja kemialliset uhat
- lääketukkukauppa ml. RescEU-varmuusvarasto
- oikeuslääkintä ja DNA-tunnistaminen
- sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kansallinen viranomaisyhteistyö
- laitoksen infrastruktuuri ja sisäinen valmius

Vuoden 2023 aikana olemme:

- Seuranneet edelleen COVID-19-pandemian tilanekuvaa ja julkaisseet siihen liittyvää tietoa, ohjeita ja suosituksia. Aiheeseen liittyvässä tutkimuksessa keskityttiin vuonna 2023 pandemian pitkäaikaisten vaikutusten arviointiin, esimerkiksi nuorten mielen-terveyteen. Kokosimme myös koronapandemian

oppeja vahvistaaksemme Suomen kykyä kohdata tulevia kriisejä aiempaa vahvempana.

- Tehneet aktiivista yhteistyötä lintuinfluenssaepidemian torjumiseksi sekä raportoineet sen tilanekuvasta kansallisesti ja kansainvälisesti. THL:n valmiustaso oli tehostetulla tasolla heinäkuusta marraskuuhun 2023.
- Tutkineet ja kehittäneet laajasti väkivallan vastaista työtä. Vuonna 2023 julkaisimme esimerkiksi soite-ammattilaisille tarkoitetun työkalun, joka tukee väkivallan radikalisoitumisen tunnistamista ja siihen puuttumista. Vastaavaa työkalua ei ole vielä muualla ja se on herättänyt suurta kiinnostusta myös EU:n tasolla.
- Vahvistaneet EU:n valmiutta vastata vakaviin suuronnettomuuksiin sekä uhka- ja kriisitilanteisiin osana laajaa rescEU-hanketta. RescEU on EU:n varmuusvarastointihanke, jossa THL vastaa lääkevalmisteiden hankinnasta ja varastoinnista.

yli 3 miljoonaa

rokoteannosta hankittu kansalliseen
rokotusohjelmaan

Pienennämme jalanjälkeämme

Toiminnan jalanjälki muodostuu kielteisistä ekologisista, taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista, joita organisaation olemassaolosta ja toiminnasta aiheutuu. Siinä missä haluamme kasvattaa kädenjälkeämme, haluamme pienentää jalanjälkeämme. Pyrimme tähän vähentämällä hiilidioksidipäästöjämme, käyttämällä julkisia varoja vastuullisesti ja pitämällä huolta tärkeimmästä resurssistamme eli henkilöstöstä.

Ekologinen

Hiilijalanjälkeämme arvioidaan Valtiokonttorin toimesta koko valtionhallinnon tasolla. Hiilijalanjälkemme koostuu suurimmaksi osaksi toimitiloista ja matkustamisesta. Pyrimmekin pienentämään hiilijalanjälkeämme tehostamalla toimitilojemme käyttöä ja olemalla mukana valtion yhteisissä toimitilahankkeissa. Vuonna 2023 luovuimme Helsingissä Biomedicum in toimitiloista ja siirryimme Tampereella Senaatti-kiinteistöjen kanssa yhteiseen työympäristöön. Oulussa yhteiskäyttöisiin tiloihin siirrytään lähivuosina ja muilla paikkakunnilla yhteiskäyttöisyydessä edetään tiiviissä yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen ja muiden julkisten toimijoiden kanssa.

Olemme olleet myös aktiivisesti mukana edistämässä hiilineutraalisuutta yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Senaatti-kiinteistöjen energiansäästöohjelman puitteissa säädimme lämmitystä, viilennystä ja ilmanvaihtoa energiatehokkaammaksi ja ympäristöä säästävemmäksi. Olemme myös siirtyneet käyttämään valaistuksessa led-lamppuja. Rakennus- ja korjaushankkeissa tuemme Senaatti-kiinteistöjen hiilineutraalin rakentamisen tavoitteita suosimalla uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoa tiloissamme, tutkimalla prosessejamme ja tilatarpeitamme kriittisesti sekä edistämällä luonnon biodiversiteettiä. Kulutimme Helsingin toimipisteessä Tilkanmäellä vuonna 2023 10,85 % vähemmän sähköä verrattuna vuoteen 2022.

Loppuvuodesta 2023 Tilkanmäen toimipisteelle myönnettiin WHO:n Green Office -sertifikaatti, joka ohjaa ja tukee laitoksemme jalanjälkitavoitteiden saavuttamista. GO-ympäristöohjelman yhtenä tavoitteenamme oli parantaa eri jätejakeiden kierrätystä ja aloimme mm. kerätä muovipakkauksia Tilkanmäen taukutiloissa.

Olemme tehostaneet tilojen käyttöä

m²/htv:

13,0 (2021)

11,9 (2022)

11,4 (2023)

Matkustaminen vähentyi huomattavasti koronan takia vuosina 2020–2021, mutta on sen jälkeen lisääntynyt. Tämän takia hiilidioksidipäästömmme ovat nousseet. CO₂e kg oli 18 666 vuonna 2021, 230 514 vuonna 2022 ja 360 544 vuonna 2023. Lentokilometrien määrä vuonna 2022 on kuitenkin pienempi kuin ennen koronaa, koska etäkokoukset ovat jo vakiintunut käytäntö.

Taloudellinen

Taloudellinen varojen käyttö vuodelta 2023 on kuvattu tilinpäätöksessä. Hankinnoissa tarkastelemme jokaisen kilpailutuksen yhteydessä mahdollisuutta ottaa huomioon vastuullisuus. Seuraamme vastuullisuuden huomioon ottamista hankinnoissa vuositasolla ja teemme tarvittavia toimenpiteitä (esim. parannamme ohjeistusta) asian edistämiseksi. [Tutustu THL:n tilinpäätöstietoihin](#)

Sosiaalinen

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat tärkeitä elementtejä kaikessa toiminnassamme. Tavoitteemme on toimia yhdenvertaisuuden suunnannäyttäjänä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kehitämme ja seuraamme toimintaamme aktiivisesti sekä toiminnallisen että henkilöstöpoliittisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman avulla. Sukupuolten tasa-arvon ja ihmisten yhdenvertaisuuden toteutumista seuraamme säännöllisesti toteutettavilla työhyvinvointikyselyillä. Lisäksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutus on osa koko henkilöstölle tarkoitettua koulutusohjelmaa ja osa uusien työntekijöiden perehdytysmateriaalia.

Ulkopuolinen taho arvioi THL:n toiminnallisen ja henkilöstöpoliittisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2021–23 toteutumisen. Tuloksia käytetään vuoden 2024 alussa tehtävän uuden suunnitelman tuottamiseen.

Vuonna 2023 VMBarokyselyn vastaajista 97 % oli sitä mieltä, että sukupuolten tasa-arvo toteutuu työyhteisössämme.

Vastaajista 94 % oli sitä mieltä, että ihmisten yhdenvertaisuus toteutuu organisaatiossamme.

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

Jotta me kaikki voisimme hyvin.

thl.fi